

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI LAP.

Megjelenik hétfő és csütörtök kivételével minden nap.

A bajai függetlenségi és 48-as part hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Bende Imre-utca 3 szám.	Társszerkesztő: Wagner Antal	Laptulajd. és fel. szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 10 kor. Vidékre 16 kor. Egyes szám ára 4 fillér.
---	--	--	--	--

A polgári iskola államosítása.

Baja, 1909. november 12.

A város közgyűlése tudvalevőleg elhatározta, hogy a városi polgári iskolát felajánlja az államnak és egyben felajánl az iskola fentartásához megfelelő hozzájárulást. A törvényhatósági bizottság közgyűlésének határozatából kifolyólag a tanács felterjesztést is menesztett a kultuszminiszterhez, amelyben kifejti az indokokat, hogy minő körülmények és okok érlelték meg a törvényhatóságban azt a határozatot, hogy a tulajdonát képező iskolát átadja az államnak.

Kétféle okunk is van arra, hogy a polgári iskolánkat állami kezelésbe ajánljuk. Finánciális egyrészt és kulturális másrészt.

A polgári iskolára kulturális okokból szükség van és azt fejleszteni kell. Azért, mert az államnak inkább áll módjában azt fejleszteni, szívesen láttuk volna állami kézben. De az államosítás mellett finánciális okok is szóltak. Az iskola terheit nem igen bírjuk ki.

A kultuszminiszter azonban — úgy látszik — határt szabott az iskola államosításnak.

Egy most a városhoz érkezett leiratában válaszol a közgyűlés határozatára és értesíti a város közönségét, hogy fedezet híján a polgári iskolát nem államosíthatja.

Ugy látszik tehát, hogy a büdzsé kényszeríti a minisztert arra, hogy gátat vessen a további államosításoknak.

Polgári iskolánk államosítása tehát nem sikerült. Amikor e fölötti sajnálkozásunknak adunk kifejezést, vissza kell térnünk népiskoláink államosítására.

Amikor az eziránti mozgalom megkezdődött, aztán a tárgyalások megindultak, számtalan ellenvetéssel találkoztak az államosítás hívei. Voltak olyanok, akik a munka halogatását akarták előidézni.

A dolog azonban sietős volt. A város

nem bírta ki az iskola terheit és annak fokozódása elkerülhetetlennek látszott. Másrészt pedig újabb iskolákra is szükség volt.

Minden körülmények között helyes tehát, hogy az állammal a lehető leggyorsabban és a legrövidebb idő alatt megkötötte a város a szerződést és ezt megelőzőleg a közgyűlés, utóbb pedig a közigazgatási bizottság gyors tempóban letárgyalta.

Ha ez nem történik meg, nagyon is kérdéses, hogy vajjon ma állami iskolák működnek-e Baján?

Mert, amint a kultuszminiszter most hozzánk érkezett leiratából láthatjuk, éppen jókor, pont kapuzárás előtt hoztuk tető alá az államosítási munkálatokat.

Most, ezek után kétszeres meglepéssel tekintünk vissza az iskola államosítási mozgalmakra és azok eredményes befejezésére.

A gyufa a nagypolitikában.

Baja, 1909. november 12

Akinek meg kell magyarázni, hogy a krajcár is pénz, azok nem is fogják megérteni a veszedelmet, amelyet a gyufamonopólium jelent. Pezsgővel ebédező, vastag szivarral pihenő, kényelemben született urak nem is tudják a gyufa értékét. Vagy ingyen kapják a kávéházban, vendéglőben, vagy pedig észre sem veszik a háztartásuknak ezt a tételét.

Ellenben vannak milliók, akiknél már számot tesz az az egy krajcár is, amellyel az állam a monopólium révén a gyufát vásárló szegényeket meg akarja sarcolni. Földhöz ragadt hegyi lakók vannak, akik nemrégiben tértek át a kováról, meg a taplóról az új idők találmányára, a gyujtószállra. Vajjon az egy krajcár különbség miatt nem fognak újra az őstermészethez visszatérni? Mert az egy krajcár nagy összeg annál, akinek például ötven vagy száz forint az esztendő keresete.

Az osztrák pénzügyminiszter expozéjában bejelentette a gyufamonopóliumot. Ott az államháztartás nagy deficitjével indokolják, amelynek föltárása néhány nap előtt rökönnyitette meg a Reichsrathot. — Ha Ausztriában megcsinálják a gyufamonopóliumot, akkor szinte biztos, hogy nálunk is kedvet

kapnak az utánzásra. — A viszonyosság ugyan nem követeli meg, csak az a szokás, hogy törvényeinket és minden egyéb újításainkat Ausztriától vesszük át. — S ami Ausztriában az államháztartás deficitjének főoka; a katonai többkiadás, az kétségtelenül meg fogja éreztetni a hatását a magyar állam költségvetésén.

Apró, pici gyufák tűzén akarják megvenni, amit a füstös és halált okádó ágyuk elnyelnek. A szegény embereket tápláló, melengető, világító tűzből azt, ami a nagy hatalmi hó-bort biztosítatára, megszerzésére szükséges. Két krajcárt kell fizetni a gyufaért, hogy a hadsereg vezetői önértéküket az új tengeri csataszörnyeken hizlalhassák.

Adó alig lehet igazságtalanabb, kegyetlenebb ennél. A sómonopólium hasonlít ehhez, mert ez is az általános szükséglet cikkét drágítja meg az állam javára; de a gyufa ennél is nélkülözhetetlenebb szükséglete a legszegényebb néposztálynak. Ha az állam a nélkülözhető az ártalmas, a fényűzési cikkeket a maga kezébe veszi s azok révén zsákmányol — a dohány-, a szeszmonopólium — még indokolható. Pipázni nem muszáj az embereknek s italt jobb, ha nem isznak. De gyufa nélkül ma már a koldus sem lehet meg. S ugyanekkor, amikor a létminimum törvénye bizonyos jövedelemhatárig az állam egy fillért se követelhet a polgárektól, ugyanakkor a koldustól is elkéri az ő krajcárjainak egy részét, amelyet az állam boltjában vett gyufákért kell majd fizetnie.

Ha mindenben követjük Ausztriát, ebben az egyben maradjon magára. Szomorú fejlődése lehet az osztrák birodalomnak, hogy a Balkán-államoktól kell átvenni ezt a harácsot, ezt az embertelen adórendszert, a már meglevő és eléggé súlyos állami monopóliumok mellé; ide, közénk ne hozzák át.

Amikor Ausztria nemcsak tervben foglalkozik ezzel, de kész javaslatokba foglalta, — akkor bizonyára nem korai Magyarországon is az ellen szót emelni. A szegénység fokozása, a nyomorúság kizsákmányolása lenne a gyufamonopólium, amelyet egyéb nem menthet s igazolhat, mint az állmanak végső és legkomolyabb pénzzavara, az a vergődés, mely minden eszközhöz kész nyulni. Nem hisszük, hogy Magyarország, amely esztendőnkön át biztos alapon álló, nyugodt háztartással dolgozott, most hasonló helyzetbe jutott és ilyen kegyetlen rablóhadjáratnak szükségét érezné. Mindenesetre kívánatos, hogy ezt előre megbélyegezzék Magyarországon, mielőtt a pénzügyi körök az osztrák példa követésére kapnak vágyat.

Telefonhírek.

Budapest, 1909. november 12.

A politikai helyzet.

A képviselőház ülése.

A Ház elnöksége lemondott.

A függetlenségi pártban beállott szakadás folytán általános nagy érdeklődéssel tekintettek a politikai világban a Ház mai ülése elé.

A Ház nevezetes ülését ma délelőtti 10 órakor tartották meg. A megnyitáskor meglepetés következett.

Leszkay Gyula házelnök bejelentette a Háznak, hogy Justh Gyula elnök, valamint Batthyány Tivadar gróf és Mérey Lajos alelnökök lemondottak elnöki, illetve alelnöki tisztükről.

Minthogy ilyesformán a Háznak nincsen elnöke, indítványozza, hogy Papp Elek, mint az ülésen jelenlevők legidősebbje foglalja el az elnöki széket, mint korelnök.

Hoitsy Pál szerint nem Papp Elek a legidősebb, hanem Illyés Bálint s így azt illeti meg a korelnökség.

Papp Elek ezután elfoglalja az elnöki széket és felszólítja Benedek János jegyzőt, hogy olvassa fel a beérkezett iratokat.

Benedek János jegyző felolvassa Justh Gyula, Batthyány Tivadar és Mérey Lajos alelnökök és Leszkay Gyula házelnök lemondó levelét.

Közben megérkezik Kossuth Ferenc, akit éljenzéssel fogadnak párthívei.

Az elnöki előterjesztések között ott van a Kossuth-párti jegyzőknek lemondó levele is. Ezeknek a felolvasása alatt lép a terembe Justh Gyula. Párthívei tapssal és éljenzéssel fogadják. Az alkotmánypárt gúnyosan fogadja, majd egy alkotmánypárti képviselő pfuj kiállítására óriási kavargás támadt.

Papp Elek korelnök javasolja, hogy a Ház tartsa meg az elnökválasztást november 18-án.

Rakovszky István oly fontosnak tartja az elnöki állás betöltését, hogy szükségesnek mondja, hogy a Ház már holnap válassza meg az elnökséget.

Nagy Ferenc az alkotmánypárt részéről hozzájárul Rakovszky indítványához.

Batthyány Tivadar szintén hozzájárul ahhoz az indítványhoz.

Papp Elek korelnök az ülést 5 percre felfüggeszti, mert névszerinti szavazást kértek.

Szünet után jelenti a korelnök, hogy egyhangúlag hozzájárultak Rakovszky indítványához és így felesleges a névszerinti szavazás.

Igy holnap lesz az elnök és házelnök választás.

Ki lesz az elnök.

A holnapi választásra mindkét táborban nagy előkészületek folynak.

A függetlenségi Kossuth-pártnak a jelöltjei az elnökségre Tóth János államtitkár, vagy Gáll Sándor, az alelnökségre Rakovszky István és Návay Lajos.

A függetlenségi Justh-párt Mészáros László igazságügyi államtitkárát jelölné az elnökségre. Ha ez azt el nem fogadja, úgy ismét Justh Gyulát jelölik elnöknek, Mérey Lajost és Batthyányi Tivadart alelnöknek, Leszkay Gyulát házelnöknek.

Minisztertanács.

A képviselőház ülése után minisztertanácsra gyűltek össze a kormány tagjai, amelyen megbeszélték a politikai helyzetet és az ezután követendő taktikát. A tanácskozás befejeződött a késő délutáni órákba.

NAPIHIREK.

A Bajai I. Kath. Nőegylet elnöksége felkért bennünket a következő sorok közlésére: Nem volt elegendő az a rázkódtatás, melyet ez az 1837. óta fennálló egyesület két évvel ezelőtt átélt: jelenleg is kénytelen tapasztalni, hogy vannak, akik mesterségesen keltenek ellene hangulatot. A Bajai I. Kath. Nőegylet ez az aknamunka nem tántoríthatja el nemes hagyományaitól, Baja város kulturális és közjótékonyági ügyének előmozdításától. Az egyesület sajnálkozik ugyan, ha még a felekezeti különbséget is intrikákra használják fel, mert minden kilépő tag a szegényeknek kára; de egyúttal bizik abban, hogy az ellene folyó titkos és érthetetlen áskálódás sem az egyesület iránti bizalmat nem fogja megingatni, sem pedig az egyesület vezetése alatt álló évtizedes intézményeknek nem válik kárára.

Postai értesítés. Felkértünk a következők közlésére: A Szerbiába szóló postai csomagokhoz ezentul ismét három darab árubevallást (vámnyilatkozatot) kell csatolni, melyben igen pontosan kell feltüntetni a feladó és címzett nevét, a rendeltetési helyét, az áru (nevét) nemét és a csomag tiszta és

teljes súlyát. Pontatlan adatokat tartalmazó vagy ily okmányok nélkül érkező csomagokat a szerb vámhivatalnokok nem engednek az országba.

Rossz helyre fordult. Csáktornya község ugyancsak rossz helyre fordult mintáért. Nevezett község ártézi kutakat akar furatni és azzal a kérelemmel fordult Bajához, adna neki felvilágosítást, milyenek a bajai ártézi kutak. Kívánjuk Csáktornya községnek, hogy jobban sikerüljenek neki az ő kutai, mint a hogy a mieink sikerültek.

Mi az oka az élelmiszer drágaságának. Az Országos Iparegyesület pályázatot hordeztett 2000 kor. díjjal, melyet annak ítélnék oda, a ki a legjobban megfelel reá, »Milyen okok idézik elő az élelmiszerek drágaságát Budapesten és miképpen lehetne ezeket elhárítani? Tessék pályázni reá!! A pályamunkák beadásának határnapja 1910. február 1!

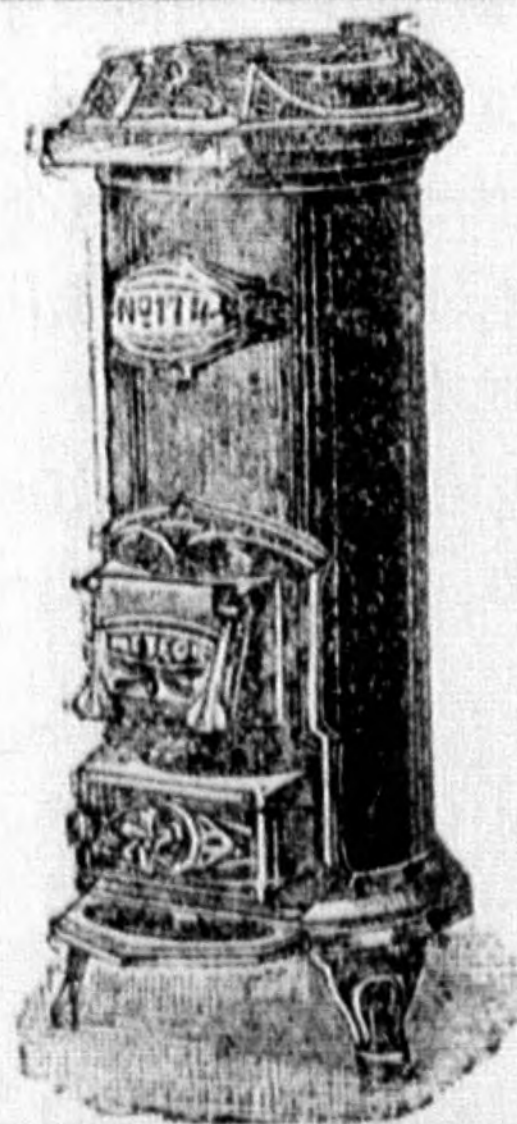
Bőripari kiállítás és szaktanfolyam. A m. kir. technológiai iparmúzeum f. évi december hóban megnyitandó és a jövő év április hó végéig tartó kiállítást rendez Budapesten a bőriparok köréből, amely alkalommal a bőripari kisiparosok részére speciális ipari szaktanfolyamokat is fog rendezni. Felkérjük az összes bőripari iparosokat, hogy saját érdekükben f. évi november hó 14-én d. e. 10 órakor az ipartestület nagytermében a kiállítás és a szaktanfolyamok tervezetének megmagyarázása céljából minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Az elnökség.

Virtus a falun. A falun így ősz idején ágoskodik legjobban a virtus. A büntető bírósághoz alig jön egyébről feljelentés, mint verekedésről. Ime: Jaszenovics Miksa garai lakos feljelentette Sevarac Mátyást, mert az őt minden ok nélkül megtámadta és megverte. Ugyancsak Garán történt, hogy özv. Bischof Adámnét, hosszas perlekedés után elverte Minnich Márton. — Polgár Mihály Borsódon holmi apróbb dologban összeszólalkozott Páncsics Mártonnal. A derék Páncsics nem sokat vitatkozott, hanem alaposan elverte a vitatkozót.

Ezek az apró virtuskodások persze a bajai bíróságnál nyernek vagy kiegyezéssel, vagy kisebb-nagyobb ítélettel befejezést.

Spanyol svindli. A spanyol gazemberek ügylátszik, azt hiszik, hogy Magyarországon még mindig lehet balekokat fogni. Ma egy helybeli iparos mutatott nekünk egy Madridból keltezett rossz németességgel fogalmazott levelet, amelyben azt az ajánlatot teszi valami madridi spanyol »lovag«, hogy menjen ki az illető iparos Madridba. Neki (a lovag urnak) van 800.000 korona pénze elhelyezve, de ő nem juthat hozzá, mert csődbe jutott és be van csukva. A bajai iparost kéri fel, hogy vegye fel az összeget felébe. Persze a bajai iparos nem oly bolond, hogy felüljön az ilyen balekfogásnak. Ma már tudja mindenki, hogy azok, akik elhiszik a vagyon történetét és ki-mennek a spanyol fővárosba, ott közönséges zsványok által lesznek kifosztva.

Az állandóan melegítő

„METEOR“**KÁLYHÁK**

a legjobbak és leg-

tökéletesebbek.

Kevés fűtőanyag, nagy fűtőképesség!

Minden tüzelőanyagra és minden fűtési célra alkalmasak! Kapható úgy egyszerű, mint diszesebb kivitelben!

Eddig 500.000 darab van forgalomban. Minden eredeti „Meteor“ kettős csillag védjeggyel van ellátva.

— Óvakodjanak tehát az értéktelen utánzattól! —

Eredeti „METEOR“ kályhák Baján csakis:

Drescher Gyula kereskedésében kaphatók.

Az orsz. földtani intézet kiküldöttei Halavács Gyula fő bányatanácsos és dr. Kladits Ottokár muzeum-őr tegnap Óbecsén jártak, hogy a község őrizetében levő régiségeket, talált őskori dolgokat megőrzés végett a muzeum részére átvegyék. A földtan intézet kiküldöttei e megye különböző helyein megjelentek és Titelről Óbecsére mentek. Óbecsén egy csonka mamut koponyán kívül egyéb régiséget nem találtak, amit a bírótól el is kértek.

Öngyilkosság a kórházban. E hó 8-án a zombori városi kórházban egy Kőszeghy József nevű 63 éves földmives életuntságból vagy talán gyógyíthatlan betegsége miatt öngyilkosságot követett el. Éjnek idején feltápaszkodott betegágyából és nyakkendőjével az ajtó kilincsén felakasztotta magát, mire az ápoló észrevette már halott volt.

Rum és likőrök készítése házilag. 100—200 percent megtakarítás. 50 fillér egy adag legfinomabb rum-kivonat, vagy likőr kivonat bármelyike. Használati utasítások és prospektusok ingyen bárki-nek díjtalanul rendelkezésére állanak. Kapható egyedül **Gyarmati Emil** gyógy. szertárában Baján.

Segédszerkesztő: **FODOR KÁROLY.** Kiadóhivatal: **WAGNER ANTAL** könyvkereskedésében.
Szerkesztőség telefon száma: 101.
Kiadóhivatal telefon száma: 36.

Határidő üzlet

Baja, 1909. nov. 12

Buza	okt.-ra	15 K 87	14 K 15
Rozs	»	9 K 65	10 K 13
Zab	»	7 » 49	
Kukorica	»	7 » 60	6 » 75

Az árak 50 kg.-ként értendők.

Feltűnést keltő találmány! A fogápolásra használt szerek csak részben felelnek meg hivatásuknak. Az illatos szájviz a fogkőlerakódást meg nem akadályozza, a fogpor hosszas használata pedig a fog zománcát koptatja el. Ezen hiányokon segít egy kitűnő új találmány, a **Sztraka-féle Menthol fogszippan**, mely erős

bacillus-ölő hatásánál fogva a szájüreget hatalmasan deszinficiálja, a fogakat fehériti s a romlástól megóvjá. Beszerezhető gyógyszer-tárakban, drogériákban egy koronáért. 3 drbt 3 koronáért bérmentve küld Sztraka gyógyszerész Mohol.

Kapható: **GYARMATI EMIL** gyógyszerész úrnál Baján.

Madách Imre-utca 13-ik szám alatt levő

szabadkézből eladó.

Bővebbet a háztulajdonosnál.

Irodalmi ujdonságok:

Borszem Jankó naptára 1910-re	kor. 2.—
Egressy Ákos: Petőfi Sándor életéből	1:20
Farkas Emőd: Petőfi élete	1:20
Goethe: Torquato Tasso. Fordította Csengeri János	2.—
Halász Aladár dr.: A munkásbetegségélyezés és balesetbiztosítás kézikönyve	10.—
Kenedi Géza: Szociológiai nyomozások. Két kötet.	8.—
Kodolányi-féle gazdasági zsebnaptár 1910.	2.80
Lengyel Menyhért: Taifun	4.—
Oláh Gábor: Istenek alkonya	3.—
Palágyi Menyhért: Petőfi	1:20
Sebők Zsigmond: Bajcsányi de kadem és egyéb elbeszélések	4.—
Somogyi Gyula dr.: Petőfi Sándor költészete	1:20
Szemészet kézikönyve I. Szerkesztette Groósz Emil és Hoór Károly	24.—
Wagner János: A kis tudósok füzve 3 K kötve	4.—

Kaphatók:

Ifj. Wagner Antal

könyv-, zenemű- és papirkereskedésében BAJÁN.

Szabott árak.

Elegáns URAK és HÖLGYEK

ma már kizárólag

Kobrak-cipőt

hordanak,

amelyben a járás biztos és kényelmes.

Kapható:

LÁZAR SÁMUEL

lát- és kötszerésznél

BAJA.

Elegáns fazon.

Naptárelárusítókat

keres

Ifj. Wagner Antal

könyvkereskedése Baján.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é. fogyasztó közönséget, hogy sikerült elnyernem egy jóhírnevű

Délbácskai Gőzmalom helyiképviseletét

és így módomban áll a legjobb minőségű fehér és kenyérliszttel szolgálni. Üzletemben ugyancsak kapható naponta friss kóser virsli és füstölt hús.

Tisztelettel

Berger Illés

Madách Imre-utca 2. szám alatt. Volt Kozacsek pékműhely mellett.

MEGJELENT MÁR

Kincses Kalendárium

1910. évre.

Ára 2 korona.

Kapható: **IFJ. WAGNER ANTAL**

::: könyvkereskedésében Baján. :::

MOST JELENT MEG!

FRÁTER LORÁNT LEGUJABB

NÓTÁSKÖNYVE.

ÁRA 2 KORONA.

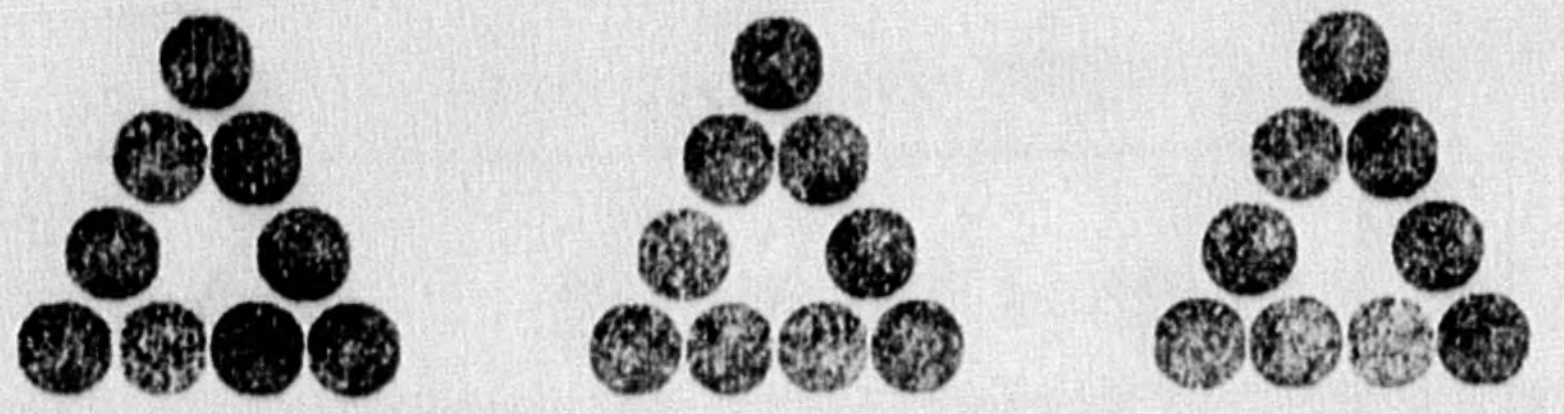
Kapható:

IFJ. WAGNER ANTAL

könyvkereskedésében

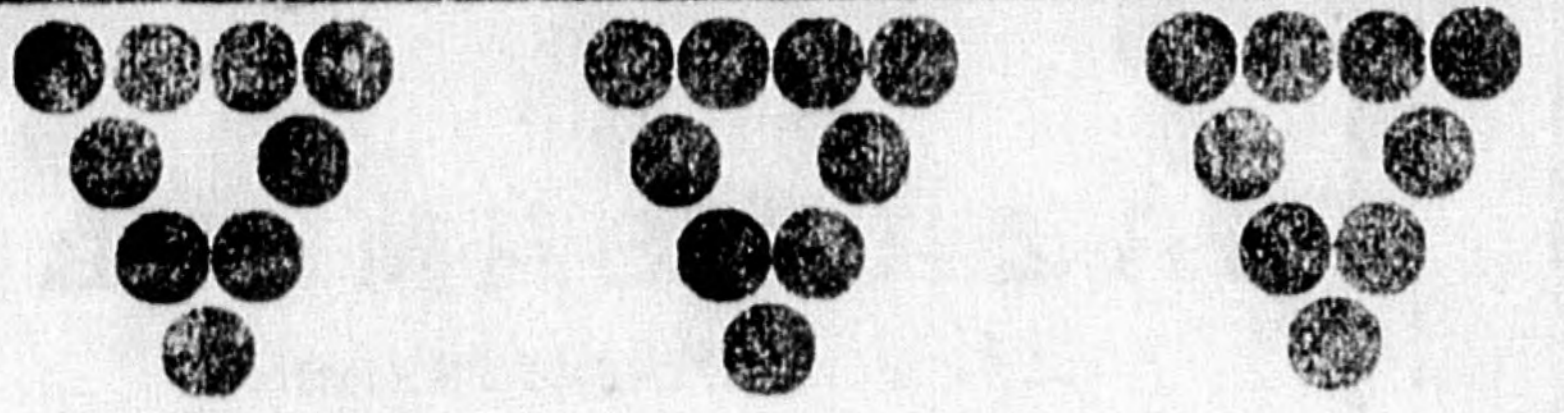
BAJÁN.

Nánay Lajos könyvnyomdája
elvéllal minden e szakmába vágó mun-
kakat jutányos árban,
csinos kivitelben.

Telefon 115. szám.

Jég kapható

kilónként 3 krajcárért

Preimayer Pál

kaszinó-vendéglősnél.

Hirdetések

felvétetnek — a kiadóhivatalban.

Egy jókarban levő szép

gyermekkoesi

eladó. Cim a kiadóhivatalban.

MOST JELENT MEG!

LENGYEL MENYHÉRT

TAIFUN.

Dráma négy felvonásban.

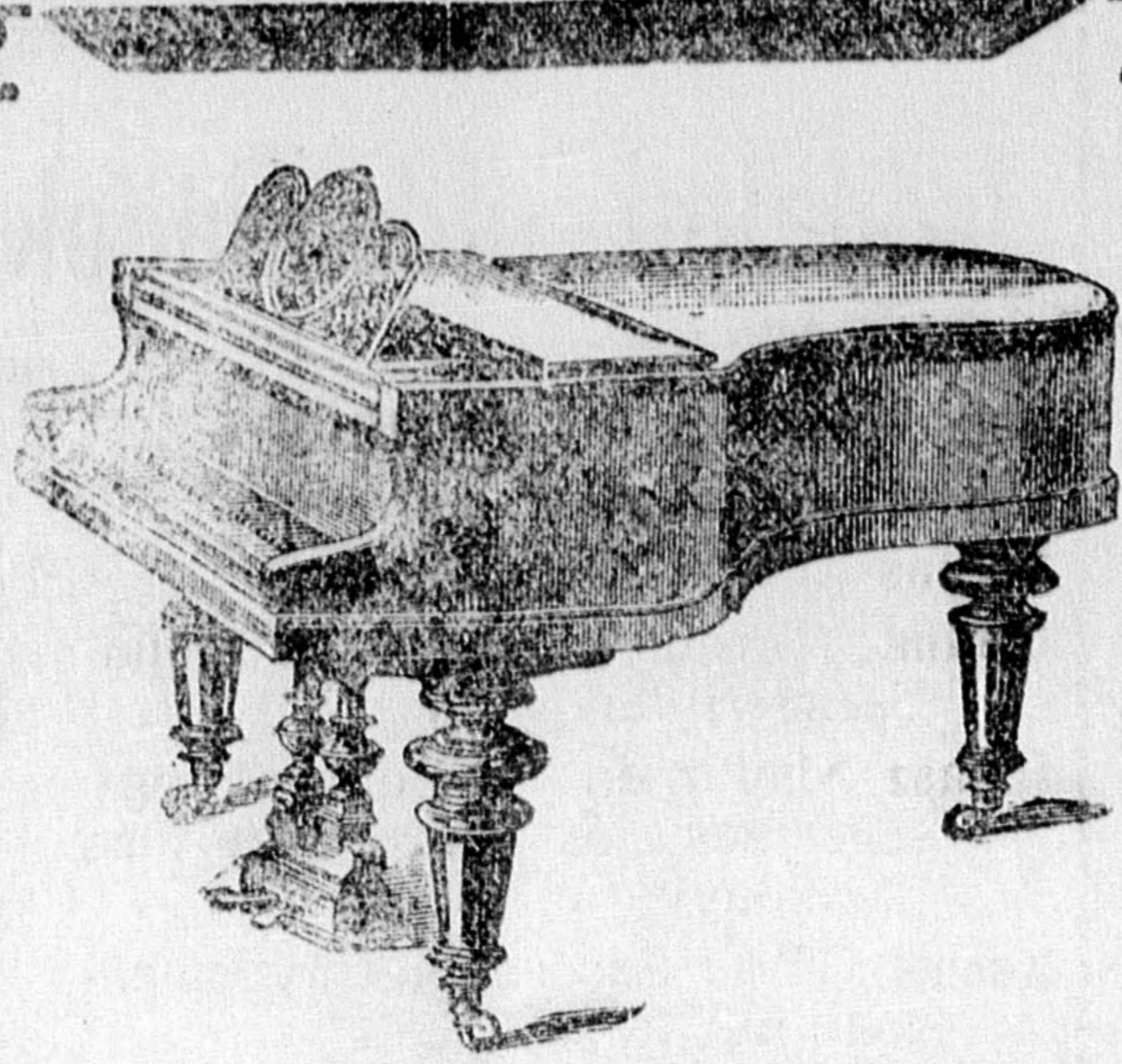
Ára: 4 korona.

Kapható:

Ifj. Wagner Antal

könyv- és papirkereskedésében

B A J Á N.

A
MEGYE LEGNAGYOB

ZONGORA-

RAKTÁRA

ifj. Wagner Antalnál

BAJÁN
van.

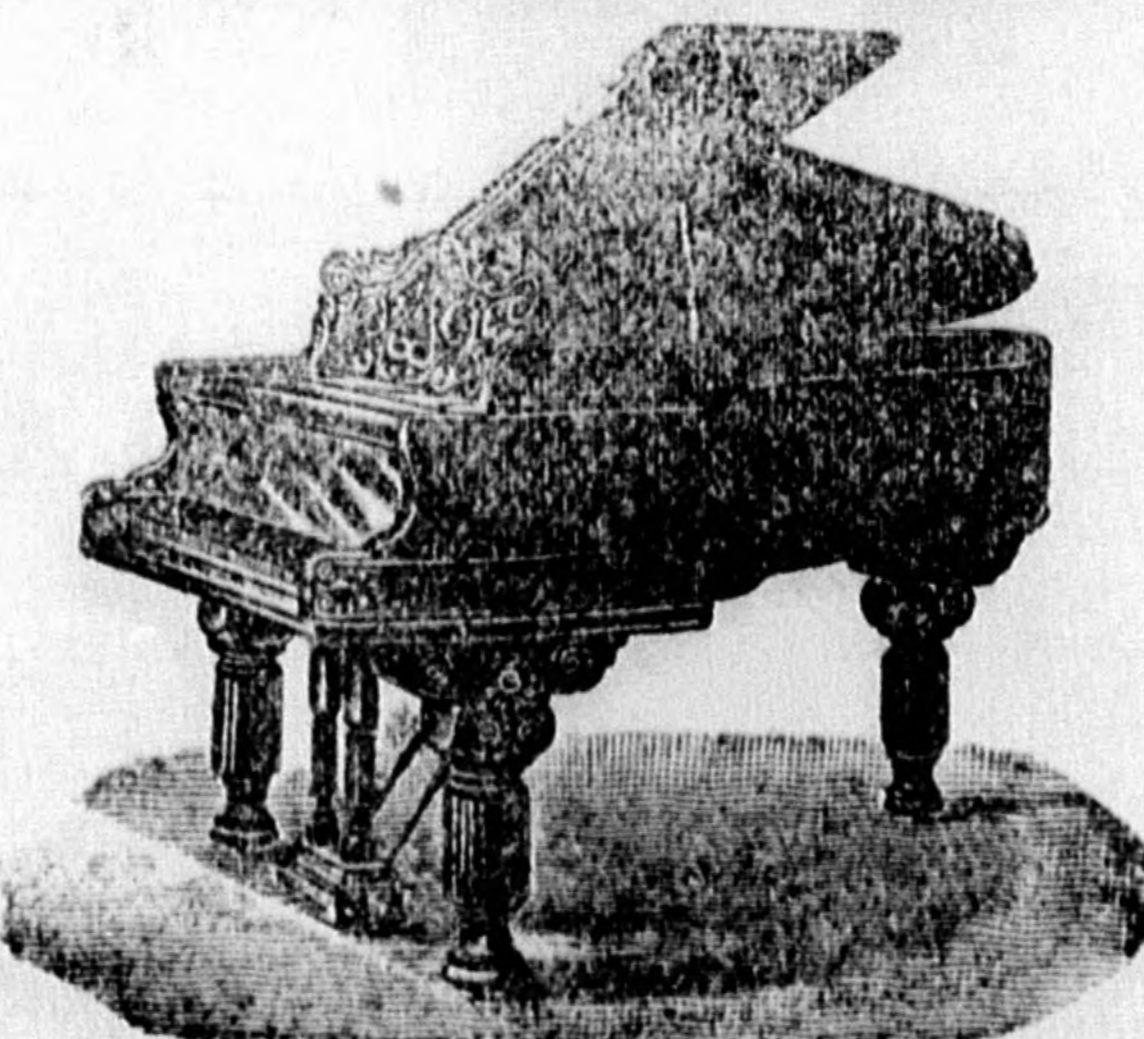
Kiváló minőség!

Elpusztíthatatlan
szerkezet!

Remek hang!
Olcsó árak!

Kedvező
fizetési feltételek!

Tíz éves
írásbeli jótállás!!!

A cég régi zongorákat a legmagasabb
árakon vásárol, illetőleg cserél be. . .

HASZNÁLJON

SZENABELLA

glicerin crème toilette papirt!

Savmentes, igen simulékony,
pótolhatatlan papiros
aranyeres betegség esetén.

Ára csomagonként (1000 lap)

2 korona.

Kapható:

Ifj. Wagner Antal

könyv- és papirkereskedésében

Baján.

UGRON GÁBOR lapvezér.

MAGYAR NEMZET

a legolcsóbb, függetlenségi 48-as napilap.

Cikkeit írják: **Ugron Gábor, Ábrányi Emil,**
Dr. Halász Lajos országgyűlési képviselő.

Szerkeszti: **Lándor Tivadar.**

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 16 K	Negyedévre . 4 K
Félévre . . . 8 K	Egy óra 1.40 K

Egyes szám ára 2 krajcár.

Megrendelhető:

Budapest, VII., Miksa-utca 8.

minden postahivatalnál és lapelárusítónál.

Feltűnő ujdonság!

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —
A dohányzó egyszer veszi és többé
mást nem szíhat.

Legjobb valódi francia szivarka-
papír és szivarkahüvely kapható
az ország minden
különlegességi árudájában.